



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 668/2015-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. januára 2016 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészáros (sudca spravodajca) prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátkou [REDACTED], Advokátska kancelária, [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 4/2011 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 4/2011 porušil základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Piešťany vo veci vedenej pod sp. zn. 13 C 4/2011 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prieťahov.

3. [REDACTED] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Piešťany je povinný uhradiť [REDACTED] trovy konania v sume 432,23 € (slovom štyristotridsaťdva eur a dvadsaťtri centov) na účet [REDACTED], Advokátska kancelária, [REDACTED], do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 668/2015-11 z 22. októbra 2015 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 4/2011 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. K skutkovému stavu sťažovateľka uviedla najmä, že:

«(...) Ako sťažovateľ som navrhovateľkou v právnej veci o zaplatenie 2.132,84 € s príslušenstvom. Konanie je vedené pred Okresným súdom Piešťany pod sp. zn. 13C/4/2011.

(...) Sťažovateľ podal dňa 03.11.2011 žalobu o zaplatenie 2.132,84 € s príslušenstvom. Dňa 08.12.2011 súd vyzval sťažovateľa na odstránenie väd podania, na ktoré bolo dňa 02.01.2012 reagované doplnením návrhu. Výzvou zo dňa 19.06.2012 súd vyzval sťažovateľa na predloženie celého odborného vyjadrenia Dr. [REDACTED], pričom

obratom 26.06.2012 bolo súdu oznámené, že ním sťažovateľ nedisponuje a požiadali sme súd o postup podľa § 129 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku.

Nakoľko sa odvtedy nekonalo vo veci podali sme k rukám predsedníčky súdu dňa 19.09.2014 žiadosť o riadne konanie. Výsledkom okrem oznámenia bolo, že prípisom zo dňa 03.10.2014 nám súd zaslal vyjadrenie odporcu doručené súdu 27.07.2012 (to znamená už pred 27 mesiacmi) a vyzval nás či trváme na návrhu.

Počas 3-och rokov nebol vo veci vykonaný ani jeden relevantný procesný úkon vedúci k odstráneniu právnej neistoty. Výsledkom absolútnej nečinnosti je teda do dnešného dňa nielen nerozhodnutie vo veci samej (ani neprávoplatne), ale ani vytýčenie žiadneho pojednávania.

Prieťahy spôsobené a spôsobované Okresným súdom Piešťany spôsobujú a znásobujú stav právnej neistoty, nechť k zákonom a rezignáciu uplatňovať akokoľvek a kdekoľvek svoje práva.

Oprávnené prieťahy spôsobené a spôsobované Okresným súdom Piešťany bez právoplatného ukončenia veci neustále vyvolávajú a živia traumy z minulosti, neustáleho prežívania uvedenia do omylu odporcom (na základe, ktorého sa domáha nárokov uplatňovaných v predmetnom prieťahovom konaní).

Neúmerná dĺžka konania pred súdom má teda dopad najmä na jej psychickú stránku a absolútnu neistotu, nakoľko do dnešného dňa nie je vo veci rozhodnuté a nemôže byť uzavretá kapitola v jej živote.

Nekonaním súdu sa nemôže domôcť svojich práv a nepomohla ani žiadosť o riadne konanie a rozhodnutie vo veci čím by sa odstránila právna neistota sťažovateľky, žiaľ ani tento iný právny prostriedok nápravy sa nestretol so záujmom a neprinútil porušovateľa citlivejšie pristupovať k tomuto konaniu ako i plniť si svoju povinnosť ochrany základných práv sťažovateľky, čo je bezpochyby povinnosť i všeobecného súdu. Namiesto toho ju súd vyzval výzvou zo dňa 03.10.2014 ako účastníka konania či trvá na návrhu na základe obsahu vyjadrenia (vznesená námietka premlčania) a navádza ju na späťvzatie, aby súd nekonal vo veci samej.

Povaha veci, ako i skutkový stav a prístup Okresného súdu (vek sťažovateľky) si od začiatku vyžadoval a vyžaduje mimoriadnu starostlivosť a pozornosť všeobecného súdu venovanú efektívnemu a rýchlemu postupu, tak aby bol naplnený účel konania a odstránený

stav právnej neistoty. Napriek tomu porušovateľ nekoná a pravdepodobne odmieta konať čím u sťažovateľky vytvára a prehĺbuje beznádej, ktorá sa nečinnosťou súdu znásobila až tak, že sa tým ohrozuje jej živobytie. Sťažovateľka nemá už inú možnosť ako obrátiť sa na Ústavný súd SR a výzvu súdu považuje za odňatie spravodlivosti a prístup k súdu.

I keď bola vznesená námietka premlčania, bez všetkého to neznamena, že právo je premlčané a určite nie od stola.

Námietka premlčania zásadne dobrým mravom neodporuje, ale môžu nastať situácie, že uplatnenie tejto námietky je výrazom zneužitia práva na úkor účastníka, ktorý márne uplynutie premlčacej doby nezavinil a voči ktorému by za takej situácie zánik nároku v dôsledku uplynutia premlčacej doby bol neprimerane tvrdým postihom v porovnaní s rozsahom a charakterom ním uplatňovaného práva a s dôvodmi, pre ktoré svoje právo neuplatnil včas.

V duchu tohto právneho názoru sa uplatnenie premlčacej námietky môže priečiť dobrým mravom len vo výnimočných prípadoch, keď by bolo na úkor účastníka, ktorý márne uplynutie premlčacej doby nezavinil, alebo keď by sa oprobovalo konanie, ktoré je contra bonos mores (§ 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka). O tom však musí rozhodnúť a toto rozhodnutie riadne odôvodniť súd vo svojom rozhodnutí, a nie cez výzvu na trvaní či netrvaní na návrhu, ktorej cieľom je „donútiť“ navrhovateľku vziať návrh späť a zhojiť prieťahové konanie súdu. Nejde o vyjadrenie sa k súhlasu so späťvzatím, ide o návrh samotný.

V dôsledku tohto príliš formalistického a atypického postupu súdu pri prejednanom výklade premlčania v tomto štádiu tak v žiadnom prípade nemožno toto konanie pred ním označiť za spravodlivé (hľadanie spravodlivého riešenia), keď už dopredu (prostredníctvom ani nie sudcu rozhodujúcim vo veci samej, ale vyššou súdnou úradníčkou) bez zistenia dôležitých skutočností dospel už k extrémne nespravodlivému záveru, čím súd týmto spôsobom porušil právo navrhovateľky na súdnu ochranu, domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde, právo na spravodlivé súdne konanie prekračujúc hranicu odňatia spravodlivosti a takto odníma zároveň právo vyjadriť sa ústne k prejednáwanej veci.

Súd nemôže bez zistenia podstatných dôvodov hodných osobitného zreteľa ako i konkrétnych okolností prípadu, ex cathedra po vznesení námietky premlčania druhou stranou právo považovať za premlčané a vyzvať len z tohto dôvodu či trvá navrhovateľka na

návrhu (takto potom „môže“ súd „konať“ vždy po doručení vyjadrenia protistrany, čo popiera čl. 48 ods. 2 Ústavy SR (právo na verejné prerokovanie veci, v jeho prítomnosti... možnosť sa vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.), čo je neprípustné.

V rovine jednoduchého práva je totiž nutné, pre účely dodržania už uvedených princípov starostlivo posudzovať individuálne okolnosti daného prípadu i cez prizmu kogentného ustanovenia § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka zakotvujúceho zásadu súladného výkonu práv s dobrými mravmi, ktoré je v rovine jednoduchého podústavného práva odrazom zhora vymedzenej ústavnej požiadavky nájsť spravodlivé riešenie. (...)

Súd síce môže a i musí zisťovať či medzi účastníkmi nie je možný zmier alebo dohoda, avšak toto nemôže robiť výzvami, či na základe obsahu vyjadrenia zaslaného po 27 mesiacoch berie návrh späť, pričom sama navrhovateľka do dnešného dňa predmetnú výzvu nechápe a nepochopila i s prihliadnutím na jej vek. Tá len vidí, že o jej veci sa koná, resp. nekoná 3 roky.

Nakoľko v predmetnom konaní došlo k porušeniu viacerých základných práv, ochranu jej práv nezabezpečila ani žiadosť o riadne konanie a rozhodnutie vo veci adresovaná predsedníčke súdu a minula sa účinkom, navrhovateľka je nútená sa obrátiť na Ústavný súd SR s ochranou jej ústavných práv.

Predsedníčka súdu uviedla, že „... vzhľadom na vykonanie úkonov smerujúcich k rozhodnutiu vo veci, resp. k vytýčeniu pojednávania nevykonala som iné opatrenia...“; „... vo veci dohliadnem, aby po doručení Vášho vyjadrenia k vznesenej námietke premlčania, bolo vo veci v primeranej lehote konané s ohľadom na množstvo vecí v senáte sudkyne ako aj potrebu vybavovať spisy podľa poradia nápadu...“

K tomu uvádzame, že opatrenie na zabezpečenie ústavnosti konania nespočíva v tom, že súd vyzve účastníka konania na trvanie na návrhu a bude ho navádzať na späťvzatie, aby nekonal vo veci samej; ide v podstate nielen o zbytočný úkon, ale tento pôsobí na sťažovateľku arogantne porušujúc rovnosť účastníkov konania). Okrem toho, predsedníčka súdu sa exaktne vyjadrila, že dohliadne až po doručení vyjadrenia k námietke premlčania, pričom výzva súdu zo dňa 03.10.2014 o námietke premlčania neuvádzala nič. Taktiež množstvo vecí v senáte i s prihliadnutím na doterajšiu judikatúru Ústavného súdu SR, nie je ospravedlnením konania s prietahmi ako i údajná potreba vybavovať podľa poradia nápadu, keďže tento spis nie je už dávno vybavovaný podľa poradia.

Otázku existencie zbytočných prietahov v konaní a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy, ústavný súd podľa svojej stabilizovanej judikatúry skúma so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu podľa a) právnej a faktickej zložitosti veci, ktorá sa skúma aj so zreteľom na povahu veci a o čo v nej účastníkovi konania (sťažovateľovi) ide, b) správania účastníka konania a c) spôsobu, akým v konaní postupoval súd.

a) Predmetom konania pred Okresným súdom Piešťany je konanie o zaplatenie 2.132,84 € s príslušenstvom. Podľa sťažovateľky neexistuje žiadna skutočnosť svedčiaca o právnej zložitosti veci a taktiež o jej skutkových zložitostiach vyžadujúce si vykonanie rozsiahlejšieho dokazovania (ďalšie listinné dôkazy, výsluchy svedkov, atď.). Ide o bežnú agendu prvostupňového súdu a súd disponuje so všetkým čo potrebuje pre rozhodnutie a ak nie má možnosť si to zaobstarat', čoho sme sa domáhali cez § 129 ods. 2 O.s.p.

b) Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní došlo k zbytočným prietahom. Sťažovateľka žiadnym úkonom neprispela k prietahom alebo k spomaleniu postupu Okresného súdu Piešťany, naopak žiadosťou o riadne konanie a rozhodnutie vo veci sa nestretlo so žiadnym záujmom a účinkom a výsledkom je absurdná výzva zo dňa 03.10.2014 ako i rovnaká odpoveď predsedníčky súdu, i to po lehote podľa zákona č. 757/2004 o súdoch.

c) Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotí zbytočné prietahy, je postup okresného súdu. Nečinnosť Okresného súdu, ako aj súčasný stav (po viac ako 3 rokoch od podania žaloby na začatie konania nebolo vytyčené ani jedno pojednávanie, súd nevykonal ani jeden relevantný úkon, ktorý by viedol k odstráneniu právnej neistoty) nemožno podľa názoru sťažovateľky ničím ústavne ospravedlniť, ústavne tolerovať a ústavne udržať.

Neodôvodnené prietahy, ktorým sa konanie nezmyselne predĺžilo a predlžuje, viedli k porušeniu sťažovateľových základných práv, ktorých ochrany sa domáha v petite tejto sťažnosti. (...)

Vzhľadom k vyššie uvedenému, žiadame, aby Ústavný súd SR rozhodol o sťažnosti sťažovateľa takto:

1. Základné právo sťažovateľa(...) v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru(...) a základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy SR

postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 13C/4/2011 bolo porušené.

II. Okresnému súdu Piešťany sa prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 13C/4/2011 konal bez ďalších prieťahov a zakazuje sa mu pokračovať v porušovaní porušených základných práv.

III. [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 4.000 € (slovom: štyritisíc Eur), ktorej ich je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

IV. Okresný súd Piešťany je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia (2 právne úkony vykonané v roku 2014(...)) [REDAKOVANÉ] v sume 284,08 € (slovom: dvestoosemdesiatštyri Eur a osem centov) advokátovi [REDAKOVANÉ] (...) dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu. (...)»

3. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedníčkou, listom sp. zn. Spr. 798/15 z 24. novembra 2016 a právna zástupkyňa sťažovateľky stanoviskom k vyjadreniu okresného súdu z 11. decembra 2015.

3.1 Predsedníčka okresného súdu popísala chronológiu úkonov vykonaných súdom v danej veci a dodala tieto relevantné skutočnosti:

„(...) Sťažovateľka do momentu, než sa dala zastúpiť advokátkou, nedostatočne zrozumiteľne a vykonateľne špecifikovala petit návrhu vo veci samej.

K prieťahom zo strany súdu v predmetnom konaní došlo z dôvodu nedostatočnej personálnej obsadenosti súdu, ktorý od znovuobnovenia v roku 2008 mal len 7 sudcov, hoci s ohľadom na veľkosť obvodu mal mať minimálne 15 sudcov. Uvedená skutočnosť mala za dôsledok to, že v senáte zákonnej sudkyne bolo priemerne okolo 600 vecí v pojednávacej agende, čo objektívne neumožňovalo sudkyňi konať vo všetkých pridelených veciach plynule a bez prieťahov, prihliadnuc na skutočnosť že sudkyňa konajúca v danej veci vybavuje aj agendu starostlivosti o maloleté deti, ktorá je prednostná.

Vplyv na plynulosť konania mala aj skutočnosť, že zákonná sudkyňa JUDr. Jana Tvrdá bola práceneschopná v roku 2012 od apríla do septembra a v roku 2013 od marca do mája.

Na záver si dovoľujem poukázať na existenciu systémových nedostatkov v oblasti výkonu spravodlivosti vo vzťahu k dlhodobému nedostatočnému obsadeniu tunajšieho súdu väčším počtom sudcov, ktoré vedenie súdu či konajúci sudca nemôžu ovplyvniť nástrojmi, ktorými by samy disponovali na vyriešenie tzv. objektívnych okolností prieťahov v konaní. Táto skutočnosť bola zohľadnená i schválenou novelou zákona o sídlach a obvodoch súdov, kde s účinnosťou od 1.5.2013 bol z obvodu tunajšieho súdu odčlenený územný obvod okresu Hlohovec, čo len z časti prispelo k zníženiu nápadu nových vecí, avšak tunajší súd naďalej dokončuje aj všetky veci prevzaté z Okresného súdu Trnava od roku 1997 patriace k územnému obvodu okresu Hlohovec.

Súčasne si dovoľujem poukázať na rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu ČR, č. k. 16 Kss 9/2013-91 z 20.03.2014, kde disciplinárny senát uznal pri hodnotení prieťahov v konaniach z hľadiska porušenia povinností sudcu a jeho prípadného disciplinárneho previnenia, že činnosť každého sudcu má svoje limity a po nikom nemožno požadovať, aby sa nie krátkodobo, ale trvale, pracovne prepínal, vystavoval sa nezvládnuteľným stresom a v prospech nadštandardného plnenia pracovných úloh dlhodobo úplne potláčal svoj súkromný život. Sudca preto nemôže byť uznaný disciplinárne zodpovedným za to, že je dlhodobo značne vyťažovaný a v dôsledku toho jednoducho nie je schopný robiť všetky potrebné úkony bezodkladne tak, ako by zodpovedalo potrebám každého jednotlivého konania a najmä záujmom účastníkov na čo možno najrýchlejšom rozhodnutí vo veci.

Netrvám na ústnom pojednávaní a súhlasím s tým, aby Ústavný súd SR upustil od ústneho pojednávania v zmysle ust. § 30 ods.2 zákona o ústavnom súde, keďže od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.“

3.2 Právna zástupkyňa sťažovateľky v reakcii na uvedené vyjadrenie okresného súdu tiež poukázala na skutkový stav sporu a dodala tieto relevantné skutočnosti:

„V zmysle § 30 ods. 2 zákona o Ústavnom súde SR súhlasíme s upustením od verejného pojednávania. Trváme na dôvodoch uvedených v ústavnej sťažnosti. S vyjadrením predsedníčky Okresného súdu Piešťany nesúhlasíme, keďže ani v predošlom štádiu a ani v tomto štádiu konania nie je a nebola vec skutkovo ani právne zložitá (ide o bežnú agendu prvostupňových súdov).

Obranu Okresného súdu Piešťany spočívajúcu v poukázaní na personálne problémy, ktoré by mali byť objektívnou príčinou spôsobujúcou prieťahy v konaní, nemožno akceptovať. I podľa ustálenej judikatúry Ústavného súdu SR (napr. II. ÚS 48/96, II. ÚS 52/99 alebo III. ÚS 17/02) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezabavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní. Personálne obsadenie súdu, jeho organizácia, vysoký počet vecí v príslušnom oddelení alebo optimalizácia súdnictva, teda nie sú dôvodmi pre ktoré by malo byť ospravedlnené, tolerované a ústavne udržateľné porušovanie základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR.

Taktiež nie je možné nereagovať na poukázanie rozhodnutia NSS ČR zo dňa 20.03.2014, č. k. 16 Kss 9/2013-91. Sťažovateľka nepodala návrh na disciplinárne konanie voči žiadnemu sudcovi, ale domáha sa ústavnej ochrany porušovania jeho základných práv.

K rozpisu procesných úkonov: Okresný súd Piešťany vo veci nekoná viac ako 4 roky. Ak predsedníčka súdu uvádza, že sťažovateľka do momentu, než sa dala zastúpiť advokátkou, nedostatočne zrozumiteľne a vykonateľne špecifikovala petit návrhu vo veci samej, k tomu uvádzame, že toto obdobie (necelé 2 mesiace) nemá žiaden vplyv na nečinnosť súdu samotného k pomeru obdobia nečinnosti súdu. Medzi jednotlivými úkonmi súdu, ktoré môžeme považovať za administratívne úkony nevedúce k odstráneniu právnej neistoty, sú ročné až dvojročné prieťahy, celkovo tak je súd viac ako 4 roky nečinný, resp. neefektívne činný. Taktiež stojí za zmienku, že počas celého konania nebolo vytýčené ani jedno pojednávanie.

Každý súd má možnosť a aj povinnosť zabezpečiť napĺňanie čl. 48 ods. 2 Ústavy SR v každom konaní a v každom štádiu konania, v opačnom prípade tak súd vytvorí ústavne netolerovateľné nekonanie vo veci.

Vzhľadom k vyššie uvedenému trváme na podanej ústavnej sťažnosti v plnom rozsahu a zároveň sťažovateľ upresňuje a uplatňuje si ďalšie trovy právneho zastúpenia súvisiace s týmto vyjadrením(...)

4. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 13 C 4/2011:

Dňa 3. novembra 2011 podala sťažovateľka - z titulu bezdôvodného obohatenia - proti odporcovi [REDAKOVANÉ] J.S. STYL INTERIER, s miestom podnikania [REDAKOVANÉ] (ďalej len „odporca), na Okresnom súde Piešťany návrh na „zaplatenie 2.132,84 € s príslušenstvom“. Vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 13 C 4/2011 a na rozhodnutie bola pridelená sudkyňi JUDr. Jane Jarošovej.

Dňa 8. decembra 2011 okresný súd uznesením č. k. 13 C 4/2011-4 vyzval sťažovateľku na doplnenie neúplného podania.

Dňa 2. januára 2012 sťažovateľka prostredníctvom svojej právnej zástupkyne doplnila žalobný návrh.

Dňa 1. júna 2012 bola vec v zmysle opatrenia sp. zn. 1 SprR 10/2012 náhodným výberom pridelená na ďalšie konanie sudkyňi JUDr. Vladimíre Slobodovej z dôvodu viac ako 6 týždňov trvajúcej práceneschopnosti zákonnej sudkyne.

Dňa 19. júna 2012 okresný súd požiadal Okresné riaditeľstvo Policajného zboru Trnava o zapožičanie spisu sp. zn. ORP-5447/5-OSV-TT-2004 a ORP-825/PN-TT-2009. V rovnaký deň bola právna zástupkyňa sťažovateľky vyzvaná na doloženie celého odborného vyjadrenia znalca dr. [REDAKOVANÉ].

Dňa 27. júna 2012 bola súdu doručená odpoveď na výzvu zo strany právnej zástupkyne sťažovateľky.

Dňa 28. júna 2012 boli súdu zaslané zapožičané spisy sp. zn. ORP-5447/5-OSV-TT-2004 a ORP-825/PN-TT-2009.

Dňa 27. júla 2012 bolo súdu doručené vyjadrenie odporcu k žalobe.

Dňa 5. septembra 2012 bola vec v zmysle opatrenia sp. zn. 1 SprR 10/2012 vrátená do senátu zákonnej sudkyňi JUDr. Jane Tvrdej (predtým Jarošovej).

Dňa 3. októbra 2012 bolo právnej zástupkyňi sťažovateľky zaslané vyjadrenie právneho zástupcu odporcu spolu s výzvou, či na podanom návrhu naďalej trvá.

Dňa 28. októbra 2014 bolo súdu doručené oznámenie od právnej zástupkyne sťažovateľky.

Dňa 3. novembra 2014 bolo právnemu zástupcovi odporcu zaslané uvedené vyjadrenie.

Dňa 15. januára 2015 bolo súdu doručené vyjadrenie odporcu k vyjadreniu sťažovateľky. Toto vyjadrenie bolo v rovnaký deň zaslané právnej zástupkyňi sťažovateľky.

Neskôr bol už okresný súd celý rok 2015 nečinný.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Predmet tohto konania pred ústavným súdom bol vymedzený uznesením ústavného súdu č. k. II. ÚS 668/2015-11 o prijatí časti sťažnosti na ďalšie konanie, teda predmetom tohto konania pred ústavným súdom je posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 4/2011 „o zaplatenie 2.132,84 € s príslušenstvom“ dochádza k porušovaniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov(...)

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná(...)

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím súdu sa vytvára právna istota. Pre splnenie ústavného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov sa zásadne naplní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (II. ÚS 26/95).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie

účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou EŠLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že dĺžka posudzovaného konania nebola závislá od zložitosti veci. Napokon ani predsedníčka okresného súdu neuviedla žiadne skutočnosti, ktoré by nasvedčovali faktickej alebo právnej zložitosti napadnutého konania.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu významnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom. Je skutočnosťou, že sťažovateľka podala vo veci nepresný žalobný návrh, vzápätí však požiadala o právnu pomoc a splnomocnená právna zástupkyňa už spresnila pôvodné podanie sťažovateľky.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a konštatuje, že okresný súd bol v predmetnej veci bez akýchkoľvek zákonných alebo iných dôvodov nečinný v podstate celý rok 2015. Okrem toho od 28. júna 2012 až do začiatku roka 2015 bol okresný súd v danej veci neefektívne činný, pretože vykonával vo veci iba administratívne úkony (zapožičanie spisu, opatrenie o zákonom sudcovi, zaslanie stanovísk na vyjadrenie atď., teda úkony, ktoré môže vykonať aj vyšší súdny úradník).

Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna (nesústredená) činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09).

Okresný súd teda cca tri roky veci nevykonal efektívne úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka počas napadnutého konania nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovaných článkoch ústavy a dohovoru (pozri napr. I. ÚS 41/02). K priet'ahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti

veci ani správania účastníkov konania, ale najmä v dôsledku postupu okresného súdu. Na skutočnosť, že „k priet'ahom zo strany súdu v predmetnom konaní došlo z dôvodu nedostatočnej personálnej obsadenosti súdu“, na ktorú v danej veci poukázala predsedníčka okresného súdu, nebolo možné prihliadať. Ústavný súd už v podobných súvislostiach viackrát vyslovil (pozri napr. I. ÚS 23/03 a v ňom cit. predchádzajúcu judikatúru ústavného súdu), že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté priet'ahy, a to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí – a teda vykonanie spravodlivosti – bez zbytočných priet'ahov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností, na ktoré predsedníčka okresného súdu poukazuje, sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na dlhodobu obmedzenú personálnu kapacitu príslušných súdov (pozri napr. I. ÚS 119/03). Okrem uvedeného ústavný súd opakovane zdôraznil, že pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, posudzoval postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec. Preto pri posudzovaní odôvodnenosti sťažnosti nebolo možné prihliadnuť ani na rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu Českej republiky č. k. 16 Kss 9/2013-91 z 20. marca 2014, teda na skutočnosti súvisiace s prípadnou disciplinárnou nezodpovednosťou zákonného sudcu, na ktoré poukázala predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení (pozri bod I/3.1).

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2 prikázal okresnému súdu

podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka požadovala priznať finančné zadosťučinenie v sume 4 000 €, pretože *„Neúmerná dĺžka konania pred súdom má(...) dopad najmä na jej psychickú stránku a absolútnu neistotu, nakoľko do dnešného dňa nie je vo veci rozhodnuté a nemôže byť uzavretá kapitola v jej živote.“*

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti a s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia jej práv, najmä na výšku uplatnenej pohľadávky (*„2132,84 € s prísl.“*) považuje za primerané vo výške 1 000 €.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátkou za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia z 24. októbra 2014, spísanie ústavnej sťažnosti z 24. októbra 2014 a písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu z 11. decembra 2015). Za dva úkony vykonané v roku 2014 patrí odmena v sume dvakrát po 134 € a režijný paušál dvakrát po 8,04 € a za jeden úkon vykonaný v roku 2015 patrí odmena v sume 139,83 € a režijný paušál 8,39 € (v zmysle § 1 ods. 3 a § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov), preto trovy právneho zastúpenia sťažovateľky predstavujú celkove sumu 432,23 €.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľky rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. januára 2016